

5

VRAGEN AAN

Wilfried de Jong

‘Waarom mag je maar één ding doen in je leven?’

Hokjesdenken? Typisch Nederlands! Wilfried de Jong is een alleskunner en geniet van zijn talent op tv, het witte doek, de radio, in het theater en als schrijver. Bijna 65 is hij, en ‘nog lang niet uitgeblust’. Zijn nieuwste verhalenbundel *Schwung* is uit met verhalen die swingen en wringen – net als hij.

TEKST: INGRID SPELT | BEELD: STEPHAN VANFLETEREN

Wilfried de Jong zit midden in de opnames van *Laatste ronde*, het vervolg van de speelfilm *Ventoux* over diepe en sportieve mannenvriendschappen. Dit weekend is hij vrij en thuis in Rotterdam, de stad waar hij geboren en getogen is. Even relaxen met zijn vrouw, documentairemaker Anneloek Sollart, want de week erop heeft hij een overvol draaischema en is het aanpoten. Hij zit in vol ornaat in een maatpak in zijn tuin met tjlpende vogels op de achtergrond. Vóór dit interview dronk hij koffie op het terras met goede vriend en schrijver Michel van Egmond. Ná ons gesprek vertrekt hij richting De Kuip voor een interview met Feyenoord-trainer Arne Slot. Werken kan De Jong als het interessant is toch niet laten in zijn vrije weekend. En nee, hij heeft zich niet voor Slot in zijn Dries van Noten-pak gehesen. De Jong heeft geen casual kleding in zijn kast hangen. “Maar ik ben er niet tuttig mee: het mág vies worden. Jaren geleden werd ik uitgeroepen tot best geklede man door *Esquire*. Net voor de uitreiking spuugde mijn destijds pasgeboren zoon melk over mijn overhemd. Ik trok m’n colbert erover aan en ben er zo heen gegaan,” lacht hij. ►

De Jong kennen we onder meer van zijn absurdistische theatervoorstellingen met Martin van Waardenberg als het duo Waardenberg & De Jong, en de prachtige en intense interview-programma's *Zomergasten* en *24 uur met*. Tv waar je voor ging zitten en waarmee hij je het gevoel gaf dat je zijn gast echt beter leerde kennen. “In mijn allereerste uitzending van *Zomergasten* sprak ik cabaretier Hans Teeuwen. Hij stak een sigaret op, en ik zat zo geconcentreerd te luisteren dat ik het niet in de gaten had. Terwijl roken op tv natuurlijk *not done* is.” Voor het schrijven van *Schwung* trok hij begin dit jaar vier maanden uit. Non-stop schrijven aan tien verhalen en een blues. Boeiende fictieverhalen met fijne zijsprongetjes – uitgezonderd de waargebeurde verhalen over jazzmuzikant Archie Shepp en cellist Mischa Maisky – over bijvoorbeeld de Italiaanse Claudia die lichaamsgeluiden opneemt, de recalcitrante zangeres Wolk en de dakloze Ravi die elke dag in de Rotterdamse metro speelt. Verhalen in een muzikaal decor.

1 Je bent een observator pur sang, geeft je ogen de kost en houdt je oren op de wind, lees ik achter op *Schwung*. Je staat dus altijd aan?

“Eigenlijk wel. Ik heb één gebrek: fantasie die op hol slaat, maar ik kan er goed mee leven. Ik hou van het vertellen van verhalen in elke kunstvorm

en wilde weer een bundel schrijven. Als ik schrijf, probeer ik zo dicht mogelijk bij iemands ziel te komen en in zijn hersenpan te duiken, net zoals ik interview. Ik geef personages een karakter en een stem mee. Dat is een kwestie van alle poriën openhouden en zorgen dat je niets ontgaat. Het North Sea Jazz Festival inspireerde mij voor het schrijven van *Schwung*. Elk jaar ga ik erheen en ben ik drie

dagen van de wereld. Waarom gebruik je de liefde voor muziek niet voor een bundel, dacht ik tijdens die laatste, gelukzalige avond. Er zijn zoveel mooie verhalen te vertellen rond muziek. Muziek is een constante factor in het leven van mensen, ook in het mijne. Ik kan uren bankhangen en uit het raam staren met mooie muziek aan. Muziek geeft plezier, troost en energie.”

CV WILFRIED DE JONG

Wilfried de Jong (1957) presenteerde onder meer *Zomergasten*, *24 uur met*, *Pakhuis De Jong*, *Sportpaleis De Jong* en *Brommer op zee*. Elke dinsdagavond kun je hem horen in het radioprogramma *Met het oog op morgen*. Hij vormde samen met Martin van Waardenberg een theaterduo. De Jong speelde in meerdere speelfilms. Het vervolg van *Ventoux*, *Laatste ronde*, is begin 2024 in de bioscopen te zien. In dezelfde periode duikt hij samen met actrice Caro Derkx de theaters in met *Haren in de wind*. Wilfried heeft twee kinderen die inmiddels op zich zelf wonen.

2 ‘Ik ben niet alleen die jongen van de sport,’ zeg je geregeld in interviews. Stoort het je dat mensen dat denken?

“Ik hou niet van hokjesdenken. Waarom mag je maar één ding doen in je leven? Mijn vader was al jong diepvriesgroothandelaar en heeft dit tot zijn pensioen samen met zijn broer gedaan. Hij was daarin gelukkig, ik vind afwisseling heel plezierig. Als je dat qua persoonlijkheid aankunt, zou ik het ook iedereen aanraden: kijk je ogen uit en proef van alles. Het beheersen van verschillende disciplines bevlekt elkaar en zorgt ervoor dat je beter wordt in wat je doet. Overigens raakte ik na het behalen van mijn vwo-diploma wél een beetje in paniek. Al mijn vrienden wisten wat ze wilden worden – behalve ik. Op aanraden van een docent ben ik een jaar naar een kibboets in Israël gegaan, en werkte ik zes dagen in de week op het land. Eenmaal terug in Nederland wist ik het nog steeds niet. Uiteindelijk heb ik me ingeschreven op de Sociale Academie. Na mijn afstuderen werkte ik een aantal jaar met weggelopen jongens en meisjes. De journalistiek kwam op mijn pad, net als de rest van mijn carrière. Ergens rond mijn 25ste heb ik besloten allerlei werk tegelijk te doen, en dat pakte goed uit. Hoewel mijn leven nu wel meer gestructureerd is: ik doe niet meer alles door elkaar heen maar ná elkaar. Vroeger was mijn leven een

complete chaos, en tegelijkertijd werkte het goed voor mij. ’s Ochtends deed ik een interview, ’s middags reed ik met Martin naar een theatervoorstelling in het land, erna nog wat zuipen in de stad en vervolgens werd ik midden in de nacht voor de redactie van *Het Vrije Volk* afgezet om mijn interview te tikken. En dan ben ik ook nog eens een perfectionist: ik wil alles goed doen en van een fout kan ik wakker liggen. Overigens is het een misverstand dat ik 24 uur per dag hard werk: ik zorg voor mijn balans. Dat is mijn grote geheim om overleefd te blijven. Ik ben ook nooit ziek of overspannen. Hoe vaak hoor je niet dat mensen een burn-out hebben. Hebben ze dan al die tijd de signalen in hun lichaam genegeerd? Ik geniet met volle teugen van het leven en ben erg energiek, maar wel zuinig op mijn lijf. Ik neem op tijd rust. Ik leef ook heel gezond: alcohol kan ik weken laten staan. En voordat daar weer een misverstand over bestaat: ik zak echt wel eens een avondje door. Met het vingertje wijzen zal ik nooit doen. Doe vooral waar je jezelf goed bij voelt.”

3 Je produceerde het programma *Over vaders en zonen*. Presentator Hugo Borst ging op zoek naar de verhouding tussen beiden. Lijk jij op je vader?

“Uiterlijk wel. Laatst stond ik voor de spiegel na het douchen en zag ik dat ik precies dezelfde witte bolle sportkuiten als mijn vader heb. Verdomme, ik lijk op hem, dacht ik. Mijn vader is dertien jaar geleden overleden. Hij was een lieve en hardwerkende man, klassiek katholiek en keek licht naar het leven, een fijne eigenschap. Onze relatie was goed. Net als hij heb ik een voorliefde voor pakken. Ik ben alleen veel extremer in mijn smaak, maar dat kon mijn vader wel waarderen. Onze muzieksmaak kwam niet overeen: ik zie mijn vader nog op feestjes hossend door een zaaltje gaan en enthousiast klappen op schlagermuziek. Ik háát meeklappen! Mijn vader had een strakke vierkwartsmaat, zo stond hij ook in het leven. Ik heb eigenlijk geen maat. Dat verschil tussen ons botste niet.” ▶

‘Ik heb één gebrek: fantasie die op hol slaat’

‘Er is lucht en tocht onder de deur van onze relatie. Misschien zijn we daarom al bijna dertig jaar samen’

4

In 24 uur met zat je ‘opgesloten’ met één gast. Wat moet een interviewer doen om jou op je gemak te stellen? Zodat jij ‘alles’ vertelt?

“Ik voel me snel relaxed in een interview, maar ik ben wel zuinig op mezelf. Ik móet weten met welk doel ik het doe, anders voel ik me ongemakkelijk. Je zult me ook niet snel in een talkshow zien bij een onderwerp waarvan ik weinig weet. Waarom moet ik praten over Aboutaleb? Ik vind het een aardige kerel, heb hem gesproken voor *Zomergasten*, maar ik volg de politiek niet voldoende om te weten of hij een goede burgemeester is. Dan kun je beter de stadsverslaggever van het *AD* vragen. Je mag me ook alles vragen over mijn gezin maar ik geef niet overal antwoord op. Waarom Anneloek en ik niet samenwerken? Die behoefte heb ik nooit gevoeld. Als het om werk gaat hebben we altijd een eigen leven geleid. We zitten elkaar niet op de huid, en komen thuis met verhalen die de ander niet heeft meegemaakt. Dat is

fijn en gezond. Er is lucht en tocht onder de deur in onze relatie, en misschien zijn we daarom al bijna dertig jaar samen. Eén ding krijg je écht niet uit me: als ik ernstig ziek zou zijn. Althans: ik zou er niet mee te koop lopen. Waarom zou ik op tv moeten vertellen dat ik doodga? Iedereen gaat dood, toch? Ik ga als een kat in een hoek liggen om te sterven met intimi om me heen, die af en toe een aai over m’n bol geven. Dat lijkt me ideaal.”

5

Na de middelbare school vertrok je naar een kibboets en sliep je in de woestijn met bedoeïenen. Je bent nu 65: what’s next?

“Het moeilijke van ouder worden is dat je moet constateren dat je alles al een keer hebt gezien. Het gevoel dat ik als 17-jarige in Israël had, kan ik nog oproepen. Dat smaakt wel melancholisch. Maar ik ben niet uitgeblust en heb nog veel plannen. Mooie dingen maken heeft voor mij nog steeds magie. De kibboets was het begin van

die lange ontdekkingstocht. Schrijven zal ik altijd blijven doen. Hoewel ChatGPT, *artificial intelligence*, mijn werk misschien wel overneemt. Er met één druk op de knop een verhaal uitrolt, niet van echt te onderscheiden. Maar ik heb de hoop dat er in mijn hoofd zoveel raars zit, dat deze technologie die verhalen helemaal niet kán bedenken.” ■

SCHWUNG

In zijn nieuwste boek *Schwung* vertelt Wilfried de Jong aanstekelijke verhalen die swingen en wringen. De Italiaanse Claudia neemt met haar cassette recorder lichaamsgeluiden op van nieuwsgierige toeristen, de dakloze

Ravi speelt in de Rotterdamse metro elke dag dezelfde blues, en Tsjechische instrumentenbouwer Maria kiest de wonderlijkste materialen voor haar contrabassen.

De Jong is een observator pur sang: hij geeft zijn ogen de kost en houdt zijn oren op de wind. (Podium, € 21,99)

ZIN IN? Blader door naar p. 123 en maak kans!